

Bedömning av den ekonomiska politikens inkomstfördelningseffekter

Övre gräns för det anvisade anslaget: 150 000 €

Tidsplan: 1/2018–9/2018

Bakgrund till informationsbehovet och behovsbeskrivning med motiveringar:

Vilka effekter har politikåtgärderna, särskilt sysselsättningspolitiken, på inkomstfördelningen och ojämlikheten? Frågan är ekonomivetenskapligt sett svår, eftersom många åtgärder som förbättrar incitamenten för sysselsättning ökar inkomstskillnaderna på kort sikt. På längre sikt, i takt med att sysselsättningen ökar, kan effekten emellertid vara den motsatta eller åtminstone avsevärt mindre.

I Finland finns det ingen etablerad, formbunden praxis för uppföljning av budgetpropositionens eller valperiodens inkomstfördelnings- och incitamenteffekter. Bland annat Institutet för hälsa och välfärd följer regelbundet upp hur inkomstfördelningen och ojämlikheten utvecklas. I denna uppföljning specificeras emellertid inte vad som är en följd av de fattade besluten och vad som är en följd av strukturella förändringar som är oberoende av konjunkturer eller regeringens åtgärder. Utvecklingen av incitamenten följs inte upp regelbundet.

Politikåtgärders inkomstfördelningseffekter har traditionellt bedömts med mikrosimulationsmodeller, där parametrar som motsvarar den nya politiken tillämpas på ett omfattande material som beskriver hushållens inkomster och ställning på arbetsmarknaden. Detta resulterar i en bedömning som beskriver vilka effekter den bedrivna politiken har på inkomstfördelningen, förutsatt att det inte sker förändringar i hushållens beteende, exempelvis i fråga om sysselsättning. En analys av detta slag är särskilt problematisk i sådana fall där påverkan till exempel på sysselsättningen är ett centralt mål för politiken. Detta gäller även den pågående regeringsperioden, i och med att regeringen har fastställt som sitt mål att öka sysselsättningen genom att förbättra incitamenten för arbete, bland annat genom skärpta villkor för utkomstskydd för arbetslösa. Dessutom har regeringen i huvudsak av besparingsskäl gjort nedskärningar bland annat i de förmåner som betalas av Folkpensionsanstalten och av vilka en del anknyter till hur lönsamt det är att arbeta.

I denna ansökningsomgång söks en forskningsgrupp, ett forskningsinstitut eller ett forskningskonsortium som med beaktande av effekterna på sysselsättningen och på incitamenten för arbete kan bedöma inkomstfördelningseffekterna av regeringsperiodens politikåtgärder under första halvan av 2018. Syftet är också att utveckla en genomförbar analysram med hjälp av vilken de politiska åtgärdernas dynamiska inkomstfördelningseffekter i fortsättningen kan bedömas regelbundet. Forskningsprojektet har två separata syften som dock stöder varandra. De anknyter till den problematik som diskuterats ovan.

Syftet med den första fasen i projektet är att före regeringens ramförhandlingar våren 2018 (i praktiken före slutet av mars 2018) utarbeta en bedömning av de effekter regeringens åtgärder har på inkomstfördelningen. I bedömningen ska också beaktas så kallade dynamiska effekter som hänför sig till sysselsättning. Till denna del är det möjligt att i projektet stödja sig på metoder som tillämpats tidigare och som kan tillämpas relativt snabbt, exempelvis samkörning av så kallade sysselsättningskattetrader och arbetsutbudselasticitet med resultaten av den statiska

mikrosimulationsmodellen.

Det andra syftet med forskningsprojektet är att vidareutveckla den systematiska analysram som lämpar sig för bedömning av politikens inkomstfördelningseffekter och som även omfattar incitamentseffekter och sysselsättningseffekter. Detta ska göras med beaktande av bland annat de brister och problem som har observerats i arbetets första fas. Till denna del är syftet att utveckla och uppdatera de metoder som tillämpas i bedömningen samt att ge förslag på hur en motsvarande analysram i fortsättningen regelbundet kunde tillämpas vid bedömning av politikåtgärdernas inkomstfördelningseffekter under valperioden.

I forskningsanbudet ska ingå en beskrivning av vilka bedömningsmetoder, material och indikatorer för inkomstfördelning som ska användas i projektet och vilka politikåtgärder som kan bedömas med metoderna.

Forskningsfrågor:

- Vilka åtgärder bör och kan beaktas vid bedömning av de effekter politiken har på inkomstfördelningen under valperioden och vilka principiella problem anknyter eventuellt till beaktandet av åtgärderna?
- Vilka effekter har regeringens centrala politikåtgärder haft på inkomstfördelningen (med olika indikatorer) med beaktande av de så kallade beteendeffekterna, alltså bland annat sådana förändringar i inkomsterna som orsakas av sysselsättning?
- Vilka är de viktigaste problemen och osäkerhetsfaktorerna i bedömningen enligt punkten ovan?
- Vad kan man säga om effekterna av de strukturella faktorer som inte är beroende av politik (inklusive demografiska förändringar) under den pågående valperioden?
- Hur kan de metoder som för närvarande tillämpas vid bedömning av inkomstfördelningseffekterna utvecklas så att bedömningen av de totala effekterna av politikåtgärderna ska vara tillförlitligare?
- Hur och med vilka resurser kan den analysram som avses i den föregående frågan i fortsättningen tillämpas regelbundet vid bedömning av de effekter som politikåtgärderna (inklusive budgetpropositionen, regeringsprogrammet) under valperioden har på inkomstfördelningen?

Samband med genomförandeplanen för regeringsprogrammet, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Projektet gynnar beredningen av det ekonomiska rådets program för 2018, producerar kunskapsunderlag för regeringens ramförhandlingar våren 2018 samt utvecklar metoder och beredskap för motsvarande bedömningar även under kommande regeringsperioder.

Informationsproduktionens huvudsakliga former:

Information som stöder genomförandet av strategin, bedömning av politikåtgärder.